

# BIULETYN KOWIENSKI

## W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr.

Wilno, dnia 20 września 1933 r.

928.-

### Treść numeru:

#### I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Dział. Str.

- |  |    |    |
|--|----|----|
| 1. Odroczenie zjazdu towarzystw zbliżenia litewsko-łotewskiego.- | I. | 1. |
| 2. Zamierzony przyjazd parlamentarzystów angielskich do Litwy.-  | "  | "  |
| 3. Dokoła rokowań litewsko-niemieckich.-                         | "  | "  |

#### III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

- |  |      |   |
|--|------|---|
| 4. Otwarcie roku akademickiego na uniwersytecie kowieńskim.- | III. | " |
| 5. Dymisja prezesa Rady Państwa.-                            | "    | " |
| 6. Książka Voldemarasa pod sąd?                              | "    | " |

#### IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

- |                                       |     |   |
|---------------------------------------|-----|---|
| 7. Zjazd studentów polskich z Litwy.- | IV. | " |
|---------------------------------------|-----|---|

#### VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

- |   |      |   |
|---|------|---|
| 8. "Demeler Dampfboot" o szkodliwości nowej ustawy o sądownictwie dla obszaru kłajpedzkiego.- | VII. | " |
|---|------|---|

K r o n i k a .

- |   |   |    |
|---|---|----|
| 9. Veto gubernatora kłajpedzkiego w stosunku do ustawy o trudnościach płatniczych.-       | " | 2. |
| 10. Konflikt między gubernatorem a Dyrektorjatem w związku z nową ustawą o sądownictwie.- | " | "  |

#### VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

- |  |       |   |
|--|-------|---|
| 11. Ujemna ocena działalności dziennikarzy polskich w stosunku do Litwy przez "Vilniaus Rytojus".- | VIII. | " |
|--|-------|---|

x

x

x



## I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

### K r o n i k a .

Odroczenie zjazdu towarzystw zbliżenia litewsko-łotewskiego. "Siegodnia" Nr.259. /IX.1933/: W końcu września miał się odbyć w Kownie zjazd towarzystw zbliżenia litewsko-łotewskiego. Zarząd kowieńskiego towarzystwa zdecydował jednak na ostatnim posiedzeniu odroczyć zjazd do roku przyszłego ze względu na to, iż obecnie ani sytuacja polityczna ani gospodarcza nie sprzyjają organizacji zjazdu.-

Zamierzony przyjazd parlamentarzystów angielskich do Litwy. "Lietuvos Žinios" Nr. 210 /IX.1933/: Według nadeszłych wiadomości, w najbliższym czasie przybywa z Londynu do Kowna 6-ciu parlamentarzystów angielskich. Podróż ich ma na celu nawiązanie ściślejszych stosunków gospodarczych z Litwą.-

Dokoła rokowań litewsko-niemieckich. "Rytas" Nr.210 /IX.1933/: Rokowania litewsko-niemieckie prowadzone są dalej. 14 września odbyło się wspólne posiedzenie obu delegacji.-

## III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

### K r o n i k a .

Otwarcie roku akademickiego na uniwersytecie kowieńskim. Prasa kowieńska /z 16.IX.1933/: 15 września odbył się w uniwersytecie kowieńskim akt imatrykulacyjny. Podczas uroczystości zabrał m.in. głos obecny rektor prof. Römer, który oświadczył, że nie należy opuszczać rąk, mimo, iż dotychczas nie odzyskała Litwa Wilna i nie dorównała w wielu rzeczach krajom Europy Zachodniej.

Dotychczas przyjęto na uniwersytet 711 studentów. Ogółem do dn.15 września zostało złożonych 1.198 podań. W r.ub. do tegoż samego dnia 1.579 podań.-

Dymisja prezesa Rady Państwa. "Siegodnia" Nr.259 /IX.1933/: Prezes Rady Państwa Szyling złożył podanie z prośbą o dymisję.-

Książka Voldemarasa pod sąd? "Lietuvos Žin." Nr.210 /IX.1933/: Jak słychać, książka Voldemarasa dotycząca problemów litewskich zwróciła uwagę organów sądowych, które mają zbadać, czy wydanie tej książki nie jest zdradą państwa.-

## IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.

### K r o n i k a .

Zjazd studentów polskich z Litwy. "Liet. Žinios" Nr.210 /IX.1933/: 15 i 16 września odbył się w Kownie zjazd studentów-Polaków studjujących na uniwersytecie kowieńskim i uniwersytetach zagranicznych.-

## VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"Memeler Dampfboot" o szkodliwości nowej ustawy o sądownictwie dla obszaru kłajpedzkiego. "Memeler Dampfboot" Nr.219 z 17.IX.1933 r. Art.p.t. "Poważny konflikt". Streszczenie:

Wymiar sprawiedliwości został obszarowi Kłajpedy zagwarantowany przez traktaty międzynarodowe, stanowiąc obok szkolnictwa, spraw kościelnych i administracji jeden z głównych filarów autonomii kłajpedzkiej.



Historja autonomji jest jednym łańcuchem ciągłych walk. Od czasu do czasu w łańcuchu tych codziennych drobnych walk występuje jakieś zdarzenie poważniejsze. Takie poważniejsze zdarzenie przeżywa Kłajpeda właśnie obecnie mimo, że zdarzenie to niema tak dramatycznego przebiegu, jak w swoim czasie walki kościelne, czy dymisja Dyrektorjatu Boettchera. Chodzi tu o konflikt, wynikły spowodu wejścia w życie wydanej przez rząd litewski ustawy o sądownictwie.

Nowa ustawa o sądownictwie wkracza w wielu punktach w kompetencje przysługujące dotychczas Kłajpedzie. Nawet laik zrozumie, że autonomiczne sądownictwo kłajpedzkie dozna przez wprowadzenie nowej ustawy poważnego wstrząsu. Nie trzeba tłumaczyć, jakie to pociągnie za sobą skutki, zwłaszcza, że atmosfera jest i bez tego mocno napięta.-

### K r o n i k a .

**V e t o g u b e r n a t o r a k ł a j p e d z k i e g o w s t o s u n k u d o u s t a w y o t r u d n o ś c i a c h p ł a t n i c z y c h .**"Memeler Dampfboot" Nr.219 /IX.1933/:Gubernator kłajpedzki zgłosił veto w stosunku do ustawy o trudnościach płatniczych w rolnictwie i rybołówstwie kłajpedzkim. Projekt tej ustawy został wraz z innymi projektami gubernatorowi niedawno przedłożony. Gubernator uzasadnia swe veto odnośnym artykułem statutu kłajpedzkiego, na mocy którego operacje kredytowe w Kłajpedzie są regulowane na podstawie ustaw Republiki Litewskiej.-

**K o n f l i k t m i ę d z y g u b e r n a t o r e m a D y r e k t o r j a t e m w z w i ą z k u z n o w ą u s t a w ą o s ą d o w n i c t w i e .**"Siegodnia" Nr.259 /IX.1933/:Prezes Dyrektorjatu Kłajpedzkiego nadesłał na ręce gubernatora kłajpedzkiego pismo z oświadczeniem, że nowa ustawa o sądownictwie na Litwie w ustępie, traktującym sprawy obszaru kłajpedzkiego narusza statut i konwencję kłajpedzką.

Gubernator przesłał pismo prezesa Dyrektorjatu spowrotem, zaznaczając, że pisma tego przyjąć do wiadomości nie mógł ze względu na to, iż Dyrektorjatowi nie przysługują prawa interpretacji konwencji i statutu.

### V I I I . Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

**U j e m n a o c e n a d z i a ł a l n o ś c i d z i e n n i k a r z y p o l s k i c h w s t o s u n k u d o L i t w y p r z e z "V i l n i a u s R y t o j u s".** "Vilniaus Rytojus" Nr.73 z 16.IX. 1933 r. Art.p.t. "Neuvert - Katelbach". Streszczenie:

Wszystkich publicystów polskich, którzy przypadkiem czy umyślnie na czas jakiś trafili do Niepodległej Litwy można podzielić na dwie grupy: 1/bezwzględni wrogowie politycznego programu litewskiego, a więc Neuvert - Nowaczyński, Wróbel, Schummer, Studnicki i Testis; 2/rozumiejący program polityczny Narodu Litewskiego, a więc: Sopicki, Mackiewicz i Mergel.

W tych dniach wypłynął na widownię jeszcze p.Tadeusz Katelbach, który, jak słyhać, został delegowany do Kowna, jako stały korespondent "Gazety Polskiej". Narazie nie wiadomo, jakie będą dalsze artykuły p.Katelbacha. Można już jednak ocenić artykuły, jakie się ukazały, poczynając od Neuverta, kończąc zaś na Katelbachu. W większości artykułów wspomnianych autorów wyczuwa się jeszcze mentorski ton, jakiego używali przed kilkadziesiąt laty ekonomowie z dworów, pouczając chłopów pańszczyźnianych. Ten ton wyższości, a zwłaszcza ciągłe przechwałki co do wyższej kultury, czerwoną nicią w artykułach przebiegają. Wszyscy wspomnieni korespondenci wprost nie znoszą obecnego litewskiego programu politycznego i pisząc o nim tracą wprost równowagę, jak Testis czy Mergel. Żaden ze wspomnianych korespondentów, ba więc w Litwie Niepodległej nie zatroszczył się o bliższe poznanie politycznych czy kulturalnych aspiracji czy sukcesów odrodzonego Narodu Litewskiego. Żaden z nich nie nauczył się po litewsku i nie przytoczył w swych artykułach uczciwie litewskich wyrażań, a tylko zawsze je, jakby umyślnie przekręcał. Trudno powiedzieć, kiedy dziennikarze polscy zejdzą z błędnej drogi.-

